

Prvikrat se okoplje 3 do 4 tedne po posaditvi, drugikrat pa pred žetvijo. Pri okopavanju je treba previdnosti, da se sadika ne premakne, kaj takega zelje ne trpi, ravno tako, kakor tudi repa ne. Pri drugi koplji se tudi zelje osiplje.

Zelje subo letino leži prenaša od mokrotne. V suhib letih nareja sicer le drobne, za to pa prav trde glave. V mokrih letih se glave rade odpirajo. Kdor hoče bolj glave nego listje, ta naj listja ne obira, k večemu že prav pozno kakih 14 dni predno se zelje posekava. Kdor pa obiranje listja popolnoma opusti, ta dela pametneje na lastno korist. Hude sovražnice zelja so gosenice. Zlasti blizo hiš, sadnih dreves in grmičevja se najrajše in najobilnejše prikazujejo, zvnaj na polji se jih je manj bati. Pomočka zoper gosenice razun obiranja ni.

Zelje se mogoče dolgo na polji pusti, ker glave še le začne delati, ko noči začenjajo že bolj hladne prihajati. Zelje rasti noter do srede novembra.

V Holandski in na Angležkem mnogo zelja za živinsko klajo sadijo. Pridelek zelja od $\frac{1}{8}$ hektare je toliko ceniti, kolikor od $\frac{3}{8}$ hektare repe. Zelje je vsaki živini priljubljena krma posebno pa goveji živini in prešičem. Krave imajo po zelji mnogo in dobrega mleka in puter iz njega je boljši, kakor po repni klaji. Najprej se polaga listje potem koceni, ki tudi delj časa dobri ostanejo. Koceni tudi več izdajo, ko pa glave in listje.

Hišne pode gutilobe varovati.

Vzrok, da hišni podi pogosto tako kmalo gujiti začno, je velika mokrota, ki se pod diljami v zemlji nahaja. Če dilje na taki zemlji leže, brž začno gujiti. Tu se najbolj odpomore, če se kaj subotnega na zemljo natrosi, kakor n. pr. drobir od prežganega premoga. Dobro je tudi napraviti ljuknje, da more zrak pod podom sem ter tje prehajati. Nekteri tudi dilje na spodnjem delu s katranom pomažejo, vendar pa je katranov duh v sobi neprijeten.

Preredka detelja. Če detelja preredko raste, v prvi vrsti ni ravno najbolje med njo travnega semena posejati, ker se travno seme prepočasno razvija in ker ga hitro rastoča detelja lahko zaduši. Bolje je kako drugo sorto detelje na plehe in med deteljo zasejati.

Kratkej sapi pri konjih vzrok je naduha, tedaj pokvara v pljučih ali pa napačno raščeni dihavni organi. V nobenem teh dveh slučajih ni ozdravljenja pričakovati. Če se pa tak konj le bolj za lahka dela rabi, pa ne k tekanju priganja, ga je mogoče še veliko let s koristjo porabljavati.

Krhlikovec. Med vsemi sortami zlahtnine je krhlikovec najzlahtnejši. On zavzema med namiznim grozdem prvo mesto.

Dopisi.

Iz okolice ptujske. (Tri vrste nemčurskih učiteljev.) V okrajnem glavarstvu ptujskem in ljutomerskem smemo s šolskimi učitelji, glede njih narodnega prepričanja in ponašanja, poprek še zadovoljni biti. Ali itak nahaja se še precej pahalke, stoklase in tudi črnega kokolja. Učitelji, ki siroto deco, ustopivšo čež šolski prag, mučiti počnejo z „riba Fisch, miza Tisch“ in tako brez haska božji čas kvarijo, so namreč tukaj, in tudi drugod, trojne vrste: Nekateri mlatijo prazno slamo iz golega straha pred g. ?; le „Njemu“ se nikar zameriti! Večina iz med teh vidi, da se bob v steno meče, ali itak ga mečejo, že zato, ker jim ta mogočni gospod pri vsakej priliki na uho zašepče: „nur tajč, nur flil tajč!“ Zamere svetlemu cesarju, ki je tudi nam vselej zvestim Slovincem slovesno zagotovil popolno ravnopravnost in naglasil, da vse svoje narode jeduako ljubi, in da hoče biti vsem jeduako dobrotljiv oča, in zamere slovenskemu narodu, ki v svoji domovini neče več biti podlaga tujčevi peti pa se ne bojijo. Vendar si mislije: slovenski narod je potrpežljiv, cesar je daleko, g. ? pa blizu. Mnogo nevarnejši in bujši, kakor naznačena, več ali manje pomilovanja vredna vrsta, so oni starokopitneži, ki trdijo, da nam deco z nemščino trpinčijo le iz gole ljubezni do našega kmečkega stanu, po pravici pa zato, ker so bili in so sami preleni dobro naučiti se slovenščine. Trdijo namreč: če Slovenec nemški ne ume, onda svojih pridelkov ne more v denar spraviti. Povejte mi, pametne slovenske gospodinje, če se vam res kvari maslo, poginja perutnina, žlaperdijo jajca in da ničesar ne morete prodati, zato, ker nemščine hrustati ne umete? Mislim, da vam zavoljo prodaje ni brige, ker ste še vselej vse, kar bram in dvor premore, lahko prodale in ker ste tudi brez hrapave nemščine s kopunarji, z židovi in kristijani po leti in po zimi lebko se sporazumele, samo ko bi vedno dojnega mleka bilo, kolikor si ga želite, in nikdar ne zmanjkalo. „Ako kmetice ne, pa hočejo bar kmeti nemške šole imeti“ tako čuješ starokopitnega „šolmeštra“ trditi; brez nemščine kmet pre ne more prodati ne dlake, ne zrna, ne kaplje, ne ščetine. Oh tristo medvedov! kako se mi usmilite vrli slovenski kmetje, ki imati polne kleti izvrstne starine, velikanske kašte naphane z žitom in pšenico, hajdino in kuruzo; konjarnice in hleve tako napolnjene, da se vse tere; pa kaj vam to vse pomaga? Niste se naučili zveličavne nemščine, zato ne morete ničesar prodati ne iz kleti, pa ne iz hlevov; in gorje: vašej deci, njim bo se tudi tako godilo, če se ujim nemščina ne bo za kečko in po plečah v glavo zabijala! Pa pustimo šalo na stran. Uredniku pošljem nov cesarski zlat, da onemu starokopitnemu učitelju ali kateremu si bode nemčurskemu junaku izroči, koji najde slovenskega kmeta,

ki svojega dobrega blaga ne more v denar spraviti zgoli zato, ker nemški ne ume. Dragi slovenski kmeti! Sam svetli cesar poznajo in ljubijo vas kot pridne davko plačilce in zveste državljanke; želim vam iz celega srca ljubo zdravje, sam milostljivi Bog vas naj čuva mraza, suše, toče, deževja, burje, smoda in pikeca, in naj se vam tudi živina ne razboli, pa sem prepričan, ka bodete vse pridelke od travnikov, njiv in vinogradov tudi brez švabščine lahko prodavali. Kaj pa bi naj rekel o onej tretjej vrsti, ki zaradi strastnega nemčurenja od nemškega „Šulferajna“ po tistem Mihalič-i „Ehrengabe“ v žepe devajo? Sram vas bodi Judeži! Obraz naj se vam počrni pred Bogom in poštenim svetom! Amen.

Od gornje Savinje. II. Slovenci, ta nemškutarstvo-velikonemška svojat nam je uže mnogo let znana s svojimi poskušnjami nas izpodrinuti ali pa v Nemce pregojiti, ona nas vedno gloda in napada. V svojih načelih je sorodna s Turkom; zatoraj jih je silna žalost poparila, ko so Rusi Turka premagali — ko je Plevna padla. Turki so nekđaj ropali Slovencem in Sploh Jugoslovanom dečke, katere so potem izgojali za janičarje, grozovite vojake; za Turkom so taji usilniki iz naše mladine, naše krvi izgojali in še izgojajo za svoje umazane namene s pomočjo šol, uradov in mnogo raznih sredstev moderne janičarje: odpadnike, izdajalce, glupeže, ki ne poznajo ali nečejo poznati svojega naroda — svoje matere. Dokler je ta stranka imela vlado za-se, ki jih je podpirala, so imeli svoj raj; a v svojej oblasti niso dobrega želeli niti storili svojemu sođržavljanu Slovanu. Slovanske rodoljube so sovražili, z najpredrnejšim obrekovanjem ometavali, preganjali ter iz služeb od kruha odrivali. Premnogo britkih skušenj in krivic, katere smo od njih trpeti morali, imamo dobro v spominu. Sedaj, ko se nam na boljše obračati hoče, ko se namerava šole in urade prepoblevno malo tako preurediti, da bi se vsaj nekoliko v nebo vpijočim krivicam, katere Slovenci trpeti morajo, v okom prišlo, je to našim zagrizenim sovražnikom vest tako vznemirilo, da besnijo okoli sebe z vso predrznostjo. Njim ni zadosti, da med seboj in z Nemci samovoljno nemški jezik rabijo, oni bočejo obžuljeni slovenski narod pod svojim jarmom držati in ga za svoje umazane namene izsezavati. Slovenci, kdor se pod peto takim nasilnikom nezaveden uklone, je obžalovanja vreden glupež; kedor jim pa iz gole sebičnosti, ošabnosti in častihlepnosti pomaga vbogi narod obrekovati in zatirati, je izdajalec; izdajalce pa so vsi narodi na svetu preklinjali in jih še preklinjajo, ž njimi se ne išče sprave. Tujcem, ki med nami živé, veljajo sledeče besede: „Pravice naroda nam ščit in var, — Pravice naroda nam skrb in mar, — Pravice naroda vseh sreč izvor, — Pravice naroda nam sveti bor. — Če se spoštuje naša sveta stvar, — Za mir in spravo s tujci nam je mar, — Če stavi

pa nasproti se njih upor, — Naj vname se za dom junaški bor.“ — se ne bojimo! Slovenski tabor nam je jako všeč, udeležiti se ga hočemo v ogromnem številu; važen in potreben nam je iz dvojnega ozira: prvič, da zahtevamo očitno pred svetom energično svoje pravice in da odbijemo hudobne napade; drugič, da narod vežbamo in vzbujamo k živahnemu narodnemu delovanju kajti odločno postopanje v ogromnem številu vzbud marskaterega zaspanca in oživi tudi zavednega narodnjaka.

Iz Doberne. (Tudi prav!) Zvedeli smo, da nekšni gospodski berači, ki se jim z latinsko besedo „agenti“ pravi, hodijo po občinah in lovijo Nemce za celjski „parteitag“ ali shod nasprotnikov Cerkve in slovenskega jezika. Tudi k nam so prišli podpore iskati. Dne 14. majnika je namreč pri skupščini odbornikov en ud z nekšno nemško tiskovino v roki sprožil predlog, naj bi občina državnemu zboru na Dunaj odposlala tiskanoo prošnjo zoper opravičene želje in pravice slovenskega ljudstva. Zapopadek tote nemškutarke izjave je v resnici takšen, da ga ne more podpisati nobeden pravičen in vesten pravi Nemec, a kako li bi to zamogel storiti vprošnji zaničevani Slovenec! Zatoraj se je izmed 15 zbranih odbornikov njih 11 koj oglasilo za nasprotno prošnjo, s katero se naša mila in blagoglasna materinska beseda zahteva za šole in urade. Saj so gospodje po uradnicah ali „kancelijah“ zavoljo kmeta, ne pa kmet zavoljo uradnikov. Če kmet s svojimi žulji plačuje uradnika, brez dvombe mora imeti tudi pravico zahtevati, naj se mladi ljudje po šolah naučijo toliko slovenski, da bodo kot c. kr. uradniki zamogli kmetu dopisovati v razumljivej domačej besedi, ter da ubogemu deželanu ne bo treba z nemškim dopisom, ki ga je iz uradnice dobil, letati od Poncija do Pilata, ter iskati človeka, ki bi mu nemško pismo preložil v slovensčino. Kaj bi rekel npr. gornještajarski Nemec, ko bi mu gospoda dopošiljala slovenske dopise? Toda, nad strankami stoječii župan je naš namen imel za zadevo, v katero se občinski odbor naj ne vtika, ter nam vsled tega ni pripustil občinskega pečata na pismo pritisniti. Na podoban način bi občinski predstojnik ravnal tudi glede nemčurske brozge. Vendar z omenjenim če vprav neizpeljanim sklepom so vrli občinski odborniki razodeli, da nočejo pljuvati v svojo lastno skledo. Tako je prav!

Iz Brežic. (Mestni odborniki) sklenili so v svoji seji dne 4. t. m. z večino dveh glasov, da se strinjajo z neslano in neumno peticijo ptujškega nemškutarstva in mislijo o Slovencih tako, kakor nemškutar Michelitsch. Nismo tako neprevidni, da bi hujskali proti nemškutarjem, vse preskrbno jih nadkriluje moč drž. pravdnika, toliko pa jim povemo odkrito, da so si sami krivi, ako si delajo življenje med nami bitko. Povemo, da so svojim sklepom med nami naredili deloma smeh, deloma

jezo. Smešni so vendar, ako naglašajo nemški značaj našega mesta — v nemškem nijednem mestu še nisem slišal pastirskega roga, trobente slovenske, nikjer samo slovenske govornice — smešni so, ako hočejo zavirati tek mogočne nove ideje. Še niti prav nemškutarsko, tem menje nemško je naše mesto; slovensko je bilo, je in ostane. To hočemo mi, za to bomo skrbeli mi in naš narod. Jezi pa nas, da tudi tukaj životari nekaj Judež-Iškarijotov, ki svoj narod slov. za par grošev zatajijo, jezi nas, da so tudi v mestno hišo našli pot taki možaki, katerim ni žal za dose-dajni lepi mir med breškim prebivalstvom, ter niso premislili, da ima nemškutarski sklep tudi svoje nasledke. Očaki in starci, ki še niti nemščine ne znajo, koji še se do starih svojih let niti nemškega pravopisja niso naučiti zmogli, take sirote po nemščini gladijo. Deci bi radi pribrani trud, kojega so imeli sami z nemščino, češ, deca pa se naj začne uže v prvem šolskem letu nemščine učiti. Do sedaj še nam niso dokazali prednosti nemščine za naše ljudstvo, do danes še nam niti dokazati niso mogli prednosti svoje, svoje velike modrosti. Naslanjajo se neki na svoje bogastvo. Kaj pa? Odkod pa prihaja? Grošev največ prihaja jim iz okolice slovenske, od Slovencev sploh. Kaj pa, ko bi se jim ta luknja začela zadelavati? Kaj pa, ko se bi pokazala prihodnjic okoličanom pot, po kateri naj bi lezli jihovi groši le bolje v žep domačinom, ko bi jim se pokazala pot, po kateri lahko pokorimo krdelee Judežev, saj jednega, ako ne vseh skupaj. Danes izražam le svoje začudenje, da si naši starci, ki so do sedaj le samo še po pisavi nikakor pa ne dejansko lastniki, niso premislili, preden so začeli vsvarjati prepir med narodom. Siva brada ne priča zmirom za modrijana; kjer je mladost, tam je prihodnost!

Iz Šoštanja. (Nemčurske prošnje.) Ptuj ima svojega dr. Mibelitsch-a, Celje svojega dr. Glantschnigg-a. Prvi je ptujskega okoliša občine svojimi zuanimi smrdljivimi prošnjami osrečeval, zadnji prevzel je nalog, občinam ožje in daljne okolice celjske svoje neslane in nezabeljene prošnje, v katerih se nahaja samo sramotenje slovensčine, zavijanje resnice in gola laž, ponuditi. Sliši se pa, da so večina občin našega okraja te peticije „dostojno rešene“ poslale — dr. Glantschnigg-u nazaj: češ, žal nam je, ne moremo, so taki časi zdaj. — Marsikaterega vtegue pa zanimati, kaj je naša uže od nekđaj radi pretirane nemškutarije na jako slabem glasu stoječa tržka občina v tej zadevi storila. No, tudi tukaj se časi spreminjajo. Naš gospod župan je sicer trd Nemece, a skoz in skoz pravičen ter zmeren mož. Sicer ne vem, je li tudi on Glantschnigg-ovo peticijo „dostojno rešeno“ — vrnil, toliko pa vem, da pri včerejšnej občinskej seji belega dne ni videla, najbrž pa deli osodo drugih neslanih in nepotrebnih spisov v papirnem košu. Tudi naš krajni šolski

svet že do polovice slovensko uraduje, ako bode to tako napredovalo, ob letu dni bode uradovanje popolnem slovensko. Prav tako.

Z Dravskega polja. (Ogenj — Cerkovskij župan.) V zgornji Gorici Cerkovske fare je dne 5. maja ob 10. uri nek hudobnež, ki menda že več let v požiganji svojo veselje išče, hlev užgal. Pihal je silni veter in kakor bi trenil, bilo je 9 poslopij v enem plamenu. Zgorel je zraven četveroletni otrok, ki so ga v biši pozabili. Drugo živino so rešili, le več svinj se je s hlevi vred sprazžilo. Zavarovanih je bilo osem posestnikov. Spodnji del Gorice je lansko leto pogorel. Da v tej fari tolikokrat ogenj tako nesrečo naredi, je gotovo največ krivo to, ker ljudje nimajo srca, da bi si spravili brizgalnico, po kateri bi jim bilo ognjeni sili se zdatno v bran postaviti. In kdo je tega kriv? Gotovo možje, ki se za vse drugo brigajo, le za blagor podložnih ne! Ko bi vsako leto, namesto, da „sosesko“ dva ali tri dni obhajajo in svojim trebuhom služijo, to na stran djali, bi že zdavno brizgalnico plačali. Za to dobro reč bi se tudi od druge strani lahko kaj izprositi dalo! Cerkovčani so prej vedno kot narodnjaki sloveli, zdaj pa jih župan pred celim slovenskim svetom sramoti, ker hodi dr. Miheličevih nemškutarskih zbrodi lizat. Prvič je poslal njegovo šmiražo nazaj in podpisal slovensko prošnjo, a poznej še si le vsedel v njegov koš. Oj štrk, zlati stric brez brk, kake značajnosti mož je to! Dobro, da se vse izv. Zapomni si naj to zdravilo in morebiti še ozdravi. Kakor suho drevo v zeleni hosti je človek, ki ne poštuje svoje narodnosti!

Iz Slov. Bistrice. (Našim nemčurjem) večjidel do ušes zadolženim revam bo srečno napredovanje Slovincem še možgane zmešalo. Dne 2. maja zbobnali so v rotovž vse, kar tukaj in v okolici po nemčurstvu duhti. Navzočih bilo je tudi več uradnikov in učitelj Kristel, potem spodnjepolskavski Hrastnigg, gornjepolskavski Pivec, poličanski Bauman in znani nebodigatreba Sorschagggg. Izvolili so odbor, kojemu je postal usnjar Miha Nasko, Bog vedi odkod sem prišedši Nemece, načelnik. Ti dedovje pokličejo z doposlanimi „Zustellungen“ kmete iz okolice dne 7. t. m. v rotovž. Ondi so nemčurji grdo psovali in legali Slovincem ter vabili na celjski „Parteitag“ češ, ako pojdejo tje, bodo štibre menjše; vsak se pelje tje in nazaj zastonj in še dobi Judeževih — ne 30 srebrnikov — ampak revnih 50 krajcarjev na roko. Sram bodi take Slovence, ki za 50 krajcarjev prodajo svoj rod, sram bodi take Nemece in nemškutarje, ki mislijo s 50 kr. ubogega, slovenskega kmeta v narodno izdajstvo privabiti. Tako nemštvo ni vredno, da se obrani, in se tudi ne bo! Pri pobiranji za ovo Judeževu podjetje stisnil je trgovec Stiger 25 fl., krčmar Fritz 2 fl. Kmetje so morali podpisati, da pojdejo v Celje. Sramota!